

Oglašati, pripodana itd.
čitačima i radnima se na temu
običnog cirkulira ili po dobiti.

Novici za predstrojbu, oglase itd.
čitača se naputnicom ili polož
icom pošt. Stedionice u Beču
u administraciju liste u Puli.

Kod narudbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu
postu predvojnika.

Ukoliko na vrijeđu ne primi
posta, to javi odpravljivo u
otvorenom pismu, za koji se
ne plaća poština, ako se iz
vana napiše „Reklamacija“.

Cenzurirano br. 447849.

Telefon tiskare broj 36.

„Slogom rastu male stvari, a neologa sve polkvarvi“. Naroda poslovica.

Izlazi svakog četvrtka.

Podes.

Netiskani dopisi se ne vraćaju
i podpisani ne tiskaju, a
nefrankirani ne primaju.

Predplata na postarnom stoji.

10 K u obć. } na godinu

5 K za sejake } ili K 5—, odn. K 2-50 na

pol godine.

Izvan carevine više poština.

Plaća i utražuje se u Puli.

Pojeti broj stoji 10 h., zapo
stali za h. koli u Puli, toli

izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se

u »Tiskari J. Krmpotić i dr.«

(Via Sismondo), kamo neka se

naslovjuju sva pisma i pred
plate.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a neologa sve polkvarvi“. Naroda poslovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Občinski izbori u Puli.

U ovo četiri tjedna, odkad su bile izložene listine izbornika za občinu Pulu, dogodilo se je, rekle i napisalo koješta važno za naš narod. A naravski, u prvom redu važno je to, što se i naša narodna stranka odlučila stupiti u izbornu kreševu, čevi put samostalno u ovaj občini, u kojoj made i u gradu i pred gradom, a osobito na selu mnogo našeg naroda.

Već glas o tome smeo je naše neprijatelje te su se počeli kopretati, ko da ih je sam nečisti obvladao. A neprijateljima našim smatramo jedino onu kliku talijanskih beznačajnika te slavenskih i njemačkih renegata, kojima je vlastita korist prva i zadnja briga i koji radi te koristi postaju danas austrijski patriote košto su do juče bili žestoki iridentiste, a sutra će našemu čovjeku dokazivali da su slavonistri.

Ljudi koji u tu kliku spadaju nisu samo naši neprijatelji, nego zatisu jedanako i talijanski put: to je skup sredovječnih „signorita“, koji mrze napredak svakoga putnika, osobito ova ovač neće da postane oruđjem u njihovoj ruci, eda uz moguću s njima barati po miloj volji.

Nije dakle čudo ako put mrzi te kliku te čes od svakog drugog čovjeka u Puli čuti psovke i kletve proti pripadnicima iste, koji nisu ništa na boljem radi toga što su nedavno ustrojili tobož demokratično društvo ili što su raznim uplyvima znali zadobiti blagoslov od ludećih kruševa te ratne mornarice.

Covjek našega roda i jezika imade još više razloga da ih mrzi, jer si oni smatraju baš dužnosću zatirati materijalno i duševno u prvom redu Hrvate, i u obče Slavene, poručiti ovima svako pravo u javnom životu i kratećim, im ga u svakoj prigodi, ako za to imaju moći. Osobito naši ljudi na selu, po svoj. Pulijsini, ostali su posve zanemareni, pače utučeni od tih silnika. Kad su seoske občine pale pod grad Pulu, bile su sve čiste od duga, a danas, a koprivem

nije ništa izvanredna učinjenje otkad su pod gradom, punu su duga sve, osim Stinjana i Peroja; a imetak i ovih dviju ne služi ni malo u korist dotičnih občina.

Svemu tomu je krivo gospodarstvo spomenute klike, zabrinute za ništa drugo nego li je jašle.

Nastup naše stranke, par prijateljskih dogovora naših ljudi u izborne svrhe, par članice u ovom listu o tom predmetu, onda njekoliko pritužba proti izbornim listinama, to je sve dalo povodu onima od klike da u svojim novinama stanju grediti na najpodlijii način sve što je hrvatsko i zvali u pomoć sve sile neba i pakla proti „držkim barbarima“, što se usudjuju kazati: i mi smo tu! Što je smrda izigrati jedan „Giornaleto“ i što je lopovstina napisao „Popolo“ u tom pogledu, to bi se sramila svaka politička stranka osim spomenute klike, koja se bas oko tih listova okupila. Slavene se tu u obće niti ne smatra za jednakopravne građane, njih ne se smatra niti za ljude, o njima pišu spomenute novine ko da su rohovi ili čak živine pod zapovijedi ino-rodnih gospodara.

A medjutim kadi se i laska Nijemcima, kao dobrim gradjanima, kao prijateljima, le se pogoduje rasprostranjuvanju njihovog upliva i osobito jezika, tako da, dočim jedna hrvatska riječ na kakvoj tabli odmah zabude u oči ljudi od spomenute klike, toti „Gasthaus, Geschäft, Handlung, Werkstätte“ itd. na vratima čistih Talijana ne smetaju ni malo: Nijemci imaju da spase talijanski značaj grada Pole ili bolje da očuvaju „manjaduru“ onima koji danas vrede i ohrabe! Pod Nijemicima: pako se razumije i krugove ratne mornarice, koji bi htjeli voditi kliku u svojem pravcu, a medjutim su vodjeni sami kud će i kako će ona.

Medju klicom i tim krugovima došlo je ovo zadnjih desetak godina, svedoči o kompromisu te je-takav u dogovoru i ovoga puta i doći će do njega, dakako tobože kojesta doznati o tom narodu, uputit se odmah tam. To vam je zadružna mješavina vrlo primitivno uredjena. Pravi se maslo, a iz posnetog mleka prave skut ili krme njime svinje. Mljekarna plaća zadužnikom litar mleka po 5 n. Kad bi se znali pomoci, mogli bi dobiti i više za stope, kako doznah, njiholje. Podučavaju li litar, jer kraj istoga sele je u pr. imanje tri učitelja i jedna učiteljica. Predaje se grofu Harrachu, koji prodaje svoje mljeko u magjarskom jeziku, a kao predmet učitava po 8/4 n. Čini mi se, da nema ovaj se njemački te domaći hrvatski dijalekt. U hrvatskom se jeziku predaje i vjerouau-

kojesta doznati o tom narodu, uputit se odmah tam. To vam je zadružna mješavina vrlo primitivno uredjena. Pravi se maslo, a iz posnetog mleka prave skut ili krme njime svinje. Mljekarna plaća zadužnikom litar mleka po 5 n. Kad bi se znali pomoci, mogli bi dobiti i više za stope, kako doznah, njiholje. Podučavaju li litar, jer kraj istoga sele je u pr. imanje tri učitelja i jedna učiteljica. Predaje se grofu Harrachu, koji prodaje svoje mljeko u magjarskom jeziku, a kao predmet učitava po 8/4 n. Čini mi se, da nema ovaj se njemački te domaći hrvatski dijalekt. U hrvatskom se jeziku predaje i vjerouau-

kojesta doznati o tom narodu, uputit se odmah tam. To vam je zadružna mješavina vrlo primitivno uredjena. Pravi se maslo, a iz posnetog mleka prave skut ili krme njime svinje. Mljekarna plaća zadužnikom litar mleka po 5 n. Kad bi se znali pomoci, mogli bi dobiti i više za stope, kako doznah, njiholje. Podučavaju li litar, jer kraj istoga sele je u pr. imanje tri učitelja i jedna učiteljica. Predaje se grofu Harrachu, koji prodaje svoje mljeko u magjarskom jeziku, a kao predmet učitava po 8/4 n. Čini mi se, da nema ovaj se njemački te domaći hrvatski dijalekt. U hrvatskom se jeziku predaje i vjerouau-

kojesta doznati o tom narodu, uputit se odmah tam. To vam je zadružna mješavina vrlo primitivno uredjena. Pravi se maslo, a iz posnetog mleka prave skut ili krme njime svinje. Mljekarna plaća zadužnikom litar mleka po 5 n. Kad bi se znali pomoci, mogli bi dobiti i više za stope, kako doznah, njiholje. Podučavaju li litar, jer kraj istoga sele je u pr. imanje tri učitelja i jedna učiteljica. Predaje se grofu Harrachu, koji prodaje svoje mljeko u magjarskom jeziku, a kao predmet učitava po 8/4 n. Čini mi se, da nema ovaj se njemački te domaći hrvatski dijalekt. U hrvatskom se jeziku predaje i vjerouau-

se kod izbora za občinsko zastupstvo po-
kažemo kano ljudi svetišni svojih prava,
kao vjerni sinovi slovenskoga roda i jezika.

Neprijateljima glagolice.

U poslijednje vrijeđe jurisa se opet
žešće na naš jezik u crkvi od strane pro-
tivnih nam crkvenih oblasti; to se doga-
đa i navlastito u biskupiji porečkoj. Pi-
zajnemo doduše, da sadarsko stanje porabe
hrvatskog jezika u bogoslužju ne odgo-
vara baš posve propisima crkvenim u tom
pogledu, ali je ipak već u porabi pedeset
negdje više od sto godina, te se has zato
ne može brisati jednostavnim dekreton-
kojega god biskupa. Da se to pilanje uređe-
podpunoma, molilo se ponovno najvišu
oblast crkvenu toli u porečko-puljskoj,
koli u tršćansko-koparskoj biskupiji, za
uzpostavljenje glagolice, koju se nastupilo
ponajviše u prošlom stoljeću te nadomje-
stilo istu sa knjigom nazvanom „Slavet“.
Rješenje još nije stiglo od sv. Stolice. Us-
prkos tomu vidimo, kako izdaje biskup
porečki dekret za uvedenje latince u ime-
sv. Otcu ili kako se on običaje izraziti
seljacima: papa hoće ovako! Da li je ona-
kav postupak pravedan u obće u čovjeku
koji ljubi istinu, — da ne govorimo o
jednom dostojanstveniku sv. crkve katol-
ičke, — da li se time stiti ugled oblasti
crkvenih, prepustamo čitateljima da sude
sam! Svojedobno pisala je već Naša Sloga
o „Kamarili bečkoj“, koja podupire u tom
pogledu talijansku irredentu u Primorju.
Ni reči nije bilo neistinito u onom članku-
činjenici nam to dokazuj. Kada treba
zadati udarac našemu jeziku u bogoslužju
tada su složni i katolici i židovi, svećenici
i svjetovnjaci, samo ako su Nijemci i Ta-
lijani po rod ili politici. Bili će valjda nje-
kakva zavist, da je bio podignut u pravre-
menu naš staroslavenski jezik u jezik liturgi-
čki. Nu mi nismo krivi, ako si protivnici naši
nisu umjeli pridobiti takovih povlastica,

drži, da će za stalno nestati tamo hrvat-
skoga jezika iza dva pokoljenja. Do pe-
deset godina, reče, će škola sve magjari-
zirati, kao što je one na Austrijskoj strani-
oke Hainburga, već germanizirala.

Kako se hrvatski i sada uči, može se
odatle razabrat, što za hrvatski jezik ne-
počela učitelji nikakav izpit, dapače od
učitelja je samo jedan domaći dok so-
ostali čisti magjari, te neznaju hrvatski.

Od učitelja odoh opet u župni stan-
Tu se predstavili mladunce svećeniku, koji
je također iz onih krajeva, to jest Hrvati,
ali on kao i sva ona inteligencija zadobila
se u magjarskim školama magjarskim.
duhom što se i sličecem primjera jasno-
vidi. Pitah ga naime, budući je škola
privatna, zašto dož. štaju, da se toliko
magjarski uči a tako malo hrvatski? On
mi na to odgovori „zato, da se djeca
magjarski dobro nauče, jer kao što se u
Francuzkoj francuzki, Njemackoj njemacki,
tako nek se u Magjarskoj magjarski go-
vorit. Kao onaj srbski patriarh u Ugarskoj,
o kom je nedavno bilo u „Novom Listu“

kakove su za naš narod izposlovali od sv. Stolice sv. braća Ciril i Metod. Ali zato još ne imaju prava privajati si stinčictvo nad nama. A nasuprotno čitamo, kako se bilo natječe razne njemačke i talijanske novine, da izbrisu sa zemlje ovu ostavštinu (glagolici) naših pradjedova. Imamo dokazu, da bijahu članici u tom pogledu u spomenutim novinama naročeni, ako ne sastavljeni od prelata, koji vladaju biskupijama u Primorju. Ne čemo pogriješiti ako užvrđimo, da bijahu imenovanja crkvenih dostojanstvenika u ovim pokrajinama za vrijeme posljednjih dvadeset godina u savezu sa "generalnim štabom" onih, koji vode borbu proti glagolici. Ako su se u pojedinim slučajevima zaračunali, ne mienja mi stvari ništa. Da postignu svrhu, putovali su vladini čimbenici i do Rima; a da se je proganjalo svećenike sumnjive, koji su "stogod radili na tom polju" za obranu našeg prava, ne čemo ni razpravljati, premda imademo dostatnih podataka za takovo tvrdnju. Strast neprijatelja protiv naše glagolice dospila je tako daleko, da su istu Vladarevu krunu povukli u svoj ratni acrt, obavijestivši dakako Vladara krivo, da se radi o novolarijama ondje, gdje se je u istinu radilo o tom da se očuvaju stare naše pravice!

Preminula već novina „L'Istria“ od 21. decembra 1901. br. 1015 pisala je medju ostalim — ovako: „E per limitarci alla questione liturgica, noi non abblamo dimenticato la calda raccomandazione, fatta in un incontro, da S. M. l'Imperatore a questo nostro Vescovo, Mons. Flapp, perché tenesse fermo alla liturgia latina, e non indolgesse, in verun modo, alle innovazioni che in questo proposito si volevano introdurre nelle chiese da sciagurati Sacerdoti forastieri, senza religione e senza coscienza.“

Te riječi nepobitan su dokaz za naše tvrdnje, da u borbi proti glagolici nisu injerodavnji probici vjerski — već politički, te da u toj borbi neki crkveni dostojanstvenici igraju igru nedostojno njihovog stališta, da se izrazimo najblže! Možda će njima (citajućim ove redke) pobjeti preziran smješak, ali to nas ne smeta u osvjeđenju našem. Kruto poko žalimo, da radi tih uzroka propada naš hrvatski narod u mnogim mjestima u vjerskom i narodnom pogledu. Custos quid de nocte? (Ob ovom predmetu raspravljati čemo uvek u javnosti, jer tužbe na nadležne oblasti ne koriste nista, ostaje nam samo javna stampa. Nek barem doznaće svjet, kakva je pradoljubivost naših protivnika i crkvenih i svjetovnih i kakvim se sredstvima služe. Op. Ured.)

Na pitanje, odkud dobiju hrvatske knjige, reće mi, da molitvenik izdaju svećenici pomoći crkvenog fonda, isto hrvatsku čitanku, iz koje uče u školi hrvatski. Osim toga izdaje svake godine po jedan hrvatski koledar neki Kraynjak, profesor na gimnaziji u Požunu, koji se po kazivanju istog svećenika vrlo zanima za taj narod i njegov jezik. Taj je koledar napisan hrvatskim pravopisom, čakavskim narječjem, dok su molitvenici magjarskим pravopisom tiskani. Taj koledar narod vrlo rado čita. Razprodaje se samo u tom selu preko 150 komada.

To je onomu narodu sva duševna hrana.

Od svih javnih lokala je jedino u crkvi sačuvan hrvatski značaj. Tu su napisi hrvatski, propovedi svećenici hrvatski te pjevaju kod mise hrvatski.

U školi, kako već spomenut, se magjarski predaje. Napisi na dučanima i gostionama su gotovo same magjarski. Samo nekoliko napisu je dvojezičnih t. j. magjarski i njemački.

U občini se upravlja sve čisto ma-

Bezobraznost poštanskih činovnika u Lošinju Malom.

Nedavno potužili se nekoj gospoda javno kroz „Našu Slogu“ na činovnike pri ovđašnjoj posti, a naročito su istakli bezobrazno ponasanje jednog od njih. Ujedno su apelirali na ravnateljstvo pošta i brzojava, da učini svoju dužnost, te svoje činovništvo uputi, kako ima vrili svoju službu u narodu, čiji jezik ne će da pozna i počituju, već ga preziru i mrze? Što bi bilo od hrvatskih činovnika, da se ovako bezobrazno ponasaju napram strankama, koje se služe talij. jezikom? A što radi naša „pravedna i nepristrana“ austrijska vlada?

Stalo njoj mnogo do Hrvata!

Da jest, ne bi ovako

javno bez ikakvog straha njezini činovnici

vredjali naš jezik i sredstvom državne

službe otvoreno išli na ruku irredentističkim tečnjama.

A što radimo mi Hrvati? Malo sliči ništa. — Na nas pada najveća krivnja

radi ovakvih talijanskih bezobraznika i prezira, kojeg pokazuju „Talijani“ i austrijska vlada spram nas i naših svetinja. —

Za što? Jer nismo vredni sami pograditi put stat, jer toliki i toliki izravno

sami idemo na ruke ovom zlosretnom po

našanju i djelovanju javnih činovnika. Kad

bismo se svi, kolikogod nas imade, uviek

svadje služili svojim jezikom, naročito

pako da svi složno sa javnim činovnikom

nikad ne prosborimo u uredima osim hrvatskim jezikom mi bi smo ih već odavna

bilu naučili postaviti nas i naše svetinje.

All kao da postaju niti nas niti naš jezik,

kada kolikogod se „Talijani“ naši

istiju svojim fanatizmom, toliko se manje

svadje i vazda izbjiga na površinu naša

luda obzirnost, nemar, strah i kukavost.

Ispitajmo sè malo: koliki se od odlučnijih

Hrvata služe u državnim uredima i sa

službenim ljudima talijanskim jezikom, a

zamarenju svoj, samo za to, jer ga ne

vole i ne rado s njima ne govore austrijski

činovnici, (da ne govorimo ovdje o

privatnom životu, gdje će dvadesetak Hrvata za volju jednog „Talijana“ zabaviti spremljajući s sebi uvoz od

na više 200.000 stolitara talijanskoga vina,

uz umjerenu carinu. Talijanski punomočnici međutim da nisu akoni.

Povrh toga prigovaraju Talijani za

hrijevi, da se ova pogodnost vinskog uvoza

dovoljili samo jednom dielu južno-talijanskih vina.

Ova okolnost sklonjuje talijanske

punomočnike, da posve odustanu od za

zahijevanja za uzdržanje vinske klauzule, to

da polože glavnu važnost na pogodnost

na uvoz voća i povrća. Gleda toga, da su

skloni punomočnici austro-ugarski na

poput.

Hrvati osvestrimo se već jednom, jer

istom tada-niće nam se ovakva šta do-

gadjavati, svještan bi bo narod ovakvou

službenu štetnu brzo pobacao u more.

Evo ovakovo je po prilici stanje Hrvata u selu Pandori, koje imade oko 4.000 stanovnika, od kojih su, osim nekoliko njemačkih trgovaca i zanatlija, svih Hrvati.

Osim pomenutoga selu imade nedaleko istoga još šest hrvatskih sela. Oko Sopronja pako još sedam. U svem će biti, kako doznah oko 50.000 Hrvata u onim krajevinama, za koje se kod nas jedva znade, da postoje. Ti su ljudi izrude na milost i nemilost Magjara, te će po

svoj prilici za 50 godina bili asimilirani

sa Magjarama. Kad će ovaj tužno sudbini ove naše grane promišla mora da

mu tucno postane oko sreća. Ja se upitah:

zar se te ljudi barem donjekoliko nebiti dalo

spasiti? U Hrvatskoj imade dosta intel-

ligentnijih ljudi, koji bi se podali tamu,

da bude onaj narod da uvidi kolika mu

se krivida nanaša? Nebi li moglo u tom

pogledu što učiniti? Društvo za namještjanje

naučnika i pomoćnika za obrt i trgovinu u Zagrebu? Kad bi nekoliko mladića

uzeli u kakvu dobru hrvatsku kuću, gdje

kr. zagriženaca, morali se služiti i mučiti tudišnjim jezikom a svoj zametavali? Ili zar se je svjet preokrenuo, te je narod tu radi činovnika, a ne činovnik radi naroda: narod da služi činovnika, a ne činovnik naroda? Tko od koga pobire plaću? Čemu primati službu u narodu, čiji jezik ne će da poznaju i počituju, već ga preziru i mrze? Što bi bilo od hrvatskih činovnika, da se ovako bezobrazno ponasaju napram strankama, koje se služe talij. jezikom? A što radi naša „pravedna i nepri-

(Od g. dvorskog savjetnika i ravnatelja pošta i brzojava u Trstu za kojega nam vele, da je pravedan čovjek, očekujemo, da će ovomu zlomu svojih činovnika u Malom Lošinju već danom odlično stati na rep. Op. Ured.)

Politički pregled.

U Puli, dne 20. jula 1904.

Austr-Ugarska.

Česki listovi izvještuju, da je ministar predsjednik dr. Koerber kao upravitelj ministarstva pravosuđa izdao novu naредbu kojom se strogo naže svim predsjednikom sudova, da pripaze na to, da li česki kandidati, koji traže službeno mjesto u njemačkom području, znaju zaista dostojno njemački. Jedan bečki list izjavlja, da je ovačteni očitovali, da takva naredba nepostoji.

Profesorski zbor pravnickog i državno-znanstvenog fakulteta na bečkom sveučilištu držao je skupni sjednicu, u kojoj se je bavio o poznatoj ministarskoj naredbi glede priznanja izpita na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu. Taj zbor ogranicio se je u svojem zaključku na izjavu, da ovo priznanje ili nepriznanje izpita netice se sveučilišta nego državne oblasti. Nadalje je označio svoje stanovište glede zakonitosti ove naredbe, te je odlučio podnjeti izvješće ministarstvu.

Jedan magjarski list javlja, da su se austrijski i ugarski punomočnici za pregovore o trgovackom ugovoru s Italijom išli u vjerojatnoj vjerojatnosti, da dozvole uvoz od najviše 200.000 stolitara talijanskoga vina, uz umjerenu carinu. Talijanski punomočnici međutim da nisu akoni.

Povrh toga prigovaraju Talijani zahtjevi, da se ova pogodnost vinskog uvoza dozvoljili samo jednom dielu južno-talijanskih vina. Ova okolnost sklonjuje talijanske punomočnike, da posve odustanu od zahtjeva za uzdržanje vinske klauzule, to da polože glavnu važnost na pogodnost na uvoz voća i povrća. Gleda toga, da su skloni punomočnici austro-ugarski na poput.

Prešle nedjelje bio je u Ljubljani sastanak „Sokola“. Ljubljanski je naime „Sokol“ slavio 40-godišnjicu svoga obstanka. Njemu u posjet nadošlo je preko 2000 sokolasa iz Hrvatske, Češke, Istre, Dalmacije, Gorice, Trsta, te deputacije iz Slavonije, Bugarske, poljske i Rusije. Grad Ljubljana pogostio je gospodski slavenske sokolove.

U Banovini preprije se opozicije radi dvoju izpravljениh zastupničkih mjestra na saboru u Zagrebu. Borba će biti kod iz-

Nastavak u prilogu.

bi se zadojili hrvatskim duhom, to bi mogli biti pijočnici hrvatske misli, kad bi se kuci povratili.

Ja mislim, da bi se moralia naša uža domovina Hrvatska malo više brinuli za te ljudi, no se je do sada. Nišmača imade toliko miljuna, ali oni premda ih imade svecjeno, svejedno pazljivim okom gledaju na svaku, pa bilo i tako malenu njihovu koloniju. Pošto smo mi male narod, morali bi toliko više paziti na ovakve naše kolonije.

Hrvatsko akademično društvo „Zvonimir“ u Betu je doduće napravilo već par izleta u nekoje od onih sela, ali će kako doznah malo koristiti onome narodu takvi izleti. Bez zamjera gospodo, ali moje skromno mnenje je, da bi bilo bolje, kad se tamo ide malo manje buditi; a više proučavati, onaj narod i njegove naše. Takve izlete bilo bi dobro više puta na godinu prirediti te o istim u domaćim listovima pisati, da se pohudi zanimanje za te naše sirotane.

Spomenuto selo ima i vatrogasno društvo, u kojem je zapovjed njemačko, a među sobom govore samo hrvatski. Slo se zanimanja tice, bavi se toj narod, kako doznah, ponajviše kućarenjem sa voćem, povrćem i manufakturmnom robom, svinjama i drugim sličnim. Idu po bližnjim selima i gradovima. U Betu su n. pr. poznati pod imenom „Krobol“. Poljodjelstvom i živinogojstvom se žalibče, kako mi reće upravitelj grofa Harrache, ne zanimaju Bog zna kako, ma da je zemlja tamo zato vrlo zgodna. No, uza sve to bi mi u Istri bili zadovoljni, kad bi naša goveda bila tako liepa, ko što su ona, što ih vidje na njihovim pašnjacima. Vidio sam takodjer ugarskih svinja i kozi, gođe su se zajednički pasle.

ravnatelja
vojega nam
osećajemo,
inovnika u
nečeno stari

ed.
lja 1904.

ministar
upravitejl
novu na-
im pred-
to, da
sluzbeno
značu
bezki list
da takva

državno-
sveuči-
u kojoj
koj na-
valskom
graničio
avu, da
a netice
Nadajte
zakoni-
podnieti

su se
prego-
talijom
voz od
ga vina,
omoče-

ni za-
vova
janskih
janske
od za-
ue, to
odnost
da su
ti na

ubljeni
naime
tanka:
2000
Dal-
ije iz
Grad
venske

e radi
ta na
od iz-

le bi
ad bi

a uža
iti, za
nade
made
daju
hovu
arod,
rake

Zvo-
več
ili će
rođa
moje
polje,
ili, a
ne-
puta
čaćim
anje

Fr. Ce da te creska vlastela venecian-
skoga lava pozlati?

Jur. Aj bi boje storili, da daju oni beci
domaćim ubogem.

Fr. Ce mislis, da oni znaju ce je mizerija?

Jur. Da bi žnali, nebi onako benasto beci
na more hitali.

Fr. Ter nehitata svoje beci. Oni to i
delaju apostila kunita nam, ki ne do-
simo talijanske bragesi i klobuki.

Jur. Neka delaju despeti; ma kad počnu
njihove kani va more skakat, pasat
će ih voja do dispeti.

bora živabna između starčevičanske stranke
i hrvatske stranke prava. Ne opamete li
se na vreme kolovodje obju stranke,
moglo bi se dogoditi, da ne pobede
kandidati ni jedne ni druge stranke, već
kandidati treće t. j. vladine ili madjaron-
ske stranke.

Srbija.

Kralj Petar nalazi se na ljetovanju u Ribarskoj Banji, gdje će ostati do konca julija. Kraljević Aleksander otići će utorak u prateći ministri prosvjete Ljube Davi-
dovića na put po istočnoj Srbiji; poslije toga puta će se odmoriti na ljetovistvu kod otca, a onda će proputovati zapadni dio kraljevine. Dne 9. augusta vratiti će se u Biograd.

Rusija.

Između ruskih i japanskih četa nije
još došlo do odlučne bitke. Japanci na-
veljuju žestoko s kopna i mora na tvrdjavu
Port Arthur, nu do sada bijahu s velikimi
gubitci odbijeni.

Poslednje vesti sa ratišta glase:

Izvješće admirala Aleksejeva o boje-
vima kod Port Artura: Službenog izvješća
o dogodjajima pred Port Arturom od 11.
o. m. još uvick nema. Zadnje izvješće
namjesnika Aleksejeva opisuje tek dogo-
daje od 3. i 4. o. m., te glasi: Na desnom
krilu naše obrambene pruge došlo je do
boja. Tu se radilo o postavima Lunvan-
tanskim. Pred većer je neprijatelj susbit.
Mnogobrojne neprijateljske utvrde dospejše-
nana u ruke. Tečajem ovih dvaju dana
izplivlo su krstni "Novik" i nekoj top-
njače i torpiljarka, te su pucali na nepri-
jateljske postave a boka, i time mnogo
doprineli občem uspjehu. Najviše šteto
naniše nam neprijateljski pušteni strojevi,
kojih je bilo preko 20. Za vreme tog
dvodnevog boja pali su kapetan Getenko
od 13. pukovnije i poručnik Livotov od
27. pukovnije i poručnik Livotov od
27. pukovnije, a ranjeni su kapetan Mi-
rošnikov, poručnici Oldinjevaki i Damjanov,
te podporučnik Orel. Pobočnik generala
Štrossela, knez Gantimurov, težko je ranjen.
Broj ubitih vojnika iznosi 35, ranjenih
247. Gubitci Japanaca u ova zadnja dva
dana računaju se na 2000 momaka. Dne
6. o. m. zapojele su naše čete predgorje,
koje dominira nad Lunvantenskim klancem.
Kod toga su pali kapetan Lisenko i po-
ručnik Ligot, a ranjeni su 2 podporučnika
i 21 momak.

Sjećajte se
"Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Juriba.

Fr. Ce da te creska vlastela venecian-
skoga lava pozlati?

Jur. Aj bi boje storili, da daju oni beci
domaćim ubogem.

Fr. Ce mislis, da oni znaju ce je mizerija?

Jur. Da bi žnali, nebi onako benasto beci
na more hitali.

Fr. Ter nehitata svoje beci. Oni to i
delaju apostila kunita nam, ki ne do-
simo talijanske bragesi i klobuki.

Jur. Neka delaju despeti; ma kad počnu
njihove kani va more skakat, pasat
će ih voja do dispeti.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Nevjerojatno i ujedno bezobrazno.
Istarska posuđilica u Puli odpremila je
dne 8. ovog mjeseca sa posve čljivom
adresom pismo na Martincić Andriju pok.
Andrije, Rakalj-Krnicu.

Kad se pod ime pošte nepiše ime
pokrajine, onda pameti ljudi moraju
predmetu neima ispitati od našeg hrvatskog
jezika. Vjerovatno trebalo bi također više
podudavati na Kanfanarskoj skoli, jer se
u narodu budi misao, da i svećenici radje
uže tam, gdje valjda plaću dobivaju,
naime na Legionoj skoli, u Matuljancima.

Ljetine nam je do suše izgubljena,

samo grožđje je do sada dobro kazalo,

ali potraje li suša, i ono će se sve osipati.

(Ostalo što nam piše dopisnik mo-

ramo izputiti, jer je preostro i prostora

nije. Op. ured.)

Banditi. Na drugom mjestu doma-
šamo članak o občinskim izborima u Puli.
Kliko se je silno prestrašila na sami glas
da će pučka hrvatska stranka stupiti u
izbore, pak zato ne popušta nikog na-
čina, pak osumnjici i oklevete uglednije
naše ljudi u Puli. Ako se podnesu koji
reklam proti listinam, eto buke! Ako se
koji član „Sokola“ u svojem društvu ne-
vino igra tamburićom ove večeri ne-
snosno vršiće, eto vike i kriki! Svaki
dan hrvatsko dušo hlijeli bi udrušiti. Pa
kad sve to ne koristi, banditi se ne ustro-
javaju podvaljivati našim ljudem i to, da
su hlijeli umištli ili izkrivili občinske il-
stine. Od bandita, kakvi su naši politički
protivnici, nije se moglo drugo ni oček-
vati. Sti o sto puta je klika naše ljudi u
Istri varala i po listinam i po izborima.
Kuma od Jučer, danas nisu poznavali kad
je klika dati glas za svoje narodne ljudje,
pak takova čelj d nam podvaljuje zlodine,
kojih je i kamog većih počinila. Neke vrsti
ženskih, drugim govorje, što su same!
S tim političkim banditi još čemo se
pogovoriti na dobu i kako se pristoji!

Domaće stvari. Zadnjih dana čuje
se samo: „Fogg, fogg, fog!“ i sirote vatrogasci
moraju teći sad na perivoje proštine, sad na
Burginjon, sad ovamo, sad onamo — a
kad su dosli na mjesto, oganj već ugnaš-
ili od pastira ili od vojnika. Bolje i tako
nego gore! Ali nije tako s drugim ognjem
o kojem javlja svaki dan „Giornaleto“ i
koji već skoro zahteva občinsku palatu
na Foru. Ti huncuti od Hrvata prouzro-
čili su požar, a „capopompier“ Stanić sa
svim „acquedottom“, gdje je zapovjednik, ne
može da ga ugasi. Govori se, da je natu-
rio još nekoliko Bodula, da dodu spasio-
vati, jer ovi što su u Puli ne zadržuju,
a ona druga pasmina à la Timens, Boxa,
Stein, Ambrosich nije baš za rabotu, ako
joj dobro kola ne mažeš.

Nego i Stanić ima drugih poslova.
On je morao skočiti do Trsat, da vidi što
mu je sa sinom „nadom Italije“, koji je
pred par mjeseci (kako bijuše javila „Gaz-
zeta di Venezia“) bio uvašen u Trstu radi
irredentističkih izgreda. Napokon se radi
o njegovom sinu, a u Trstu su opet našli
neke vratre „bombe“ u „Società Ginnasti-
ca“. Kažu ljudi da su to prave bombe, ali
čini se da će ih Goess prikazati kao „bom-
bene“, kojimi mladi Talijani tetose majku
Austriju. Talijani? Pa da što! Ta pred-
sjednik društva je mladi odvjetnik Mrak,
sin c. k. prizivnog savjetnika. Ni Mrak
ni Stanić, ni sva sila takovih, nisu bas
Fiorentini, niti mogu rodoslovljim do-
kazati svoje rimsko porijeklo, ali napokon
se ne može privarati c. k. činovnicima
i notarima da odgajaju takove sinove.

Svakako su bolji takovi, nego li oni
la mladi Rosanda (Matićev sin) iz Pre-
manture, koji do dvanaest godine nije
umio govoriti inače nego hrvatski, a sad
se srami govoriti s matrom u modruama.

Za Komedsku sternu već je i po-

moć obećana a još nije učinjena.

Občinska poglavarslva su tomu kriva
jer zanemaruju takva životna pitanja. Kad
je pomanjkanje vode bilo u Poreču i Ro-
vinju, vozili su ju na brodil od ma-
rine, a ovjde nikto se nemakne. Zar nebi
željeznica mogla dovoziti od zgora po
jedan vagon vode, da bar krt more
zdrave pit?

Ni od skole ne imamo se mnogo po-
zivali. Učitelj kažu da je imenovan stalnim
premda neima ispit od našeg hrvatskog
jezika. Vjerovatno trebalo bi također više
podudavati na Kanfanarskoj skoli, jer se
u narodu budi misao, da i svećenici radje
uže tam, gdje valjda plaću dobivaju,
naime na Legionoj skoli, u Matuljancima.

Ljetine nam je do suše izgubljena,

samo grožđje je do sada dobro kazalo,

ali potraje li suša, i ono će se sve osipati.

(Ostalo što nam piše dopisnik mo-

ramo izputiti, jer je preostro i prostora

nije. Op. ured.)

Ali neka Bog blagoslov i sve ljubavne
izkaze medju iredentasima i Austrijom:
bar što se Pule tiče imamo od toga naj-
bolje plodove. Eto Vam kompromis medju bijelo-crve-
no-zelenim s crno-žutim, eto Vam kom-
promisnog načelnika dotura Varetona, koji
je nekot rekao, da u Puli, u Istriji vidis
na svakom koraku stopu mletačkoga lava
i čatis kako u zraku još muši krilima rim-
ski orao. Za Baretunov nos je to moguće —
ali da i gospodin Wilhelm kao predstavnik
ratne mornarice baš isto čatis to se ne
može još reći, premda priznaje, da osim
Varetona ne ima sposobnijeg načelnika
za Pulu. Nu to će biti upliv Franke i
doktora Schiavuzzi-a, koji posljednji osobito
izazvao dokačavati, da i rimski orao i mletački
lava jesu stvari od muzeja, neškodljive
ratne mornarice u Puli.

* * *

Pod takvima okolnostima nije nista
nova reći, kako „Populo stirjan“, da će
Hrvati kod izbora dobiti po glavi, baš kako
Rusi dobivaju od Japanaca. Na koncu
konca, prispoloba nije loša i kad bi vri-
jedila do kraja, možda ne bi bao zlo prošlo
za Hrvate. A oni oči „Popula“ jesu pravi
Japanci: to im vidis na žmirkastom oku
i na ložima, koje šire svaki dan u Jornaletu.

Njemački djaci u Inomostu opet su
nesto ogrebli Talijane, valjda na uzdarje
za talijansku ljubav prama Niemima u
Primorju u prkos Slavenu, osobito u Puli.
I dobri se prijatelji gdjekad počupaju: pa
tko da im mali uživanje. Chi si contenta,
gode!

* * *

U Rijeci jo došla tužna vjest, da je
bjesan pas ugrizao mnoge osobe, koje su
pak morale na liječenje u „Pašteuv zavod“
u Budimpeštu. — U Puli imamo još goru
bjesnoću, te ni Rizzi ni Stanić ne znaaju
kako bi poslali dočišne bolestnike, a to su
njeki sporacari oko „Giornaleto“ da se
izliječe. Kao praktikus savjetujuo je Bol-
marić, da se ti novi Musolini posluži u
patrulj pravoga Musolina, među razbojnike
i bandite u Abruzzo i Kalabriju.

Stidimo, da ih ni to ne će ozdraviti,
a međutim preporučujemo, da Don Za-
neni potuša s blagoslovjenom vodom pro-
terati iz njih sve vragove, koji se sigurno
u njima nahode.

Paćuka.

Lošinjski kotar:

IZ Baške. Neobično je veselje do-
živilo, ovo naše mjesto uslijed časti,
što je u izkazao Vološtan, taj evjet
naših istarskih Hrvata pohodivši ga izle-
tom u nedjelu dne 10 t. m. parobrodom
Liburnija. Čudna nas obuzeš čuvstva, kad
se na obzoru pokazao parobrod okišen
zastavama pod vodstvom trobojnice. Isti
čas počrli mnogobrojni narod, između
kojih mnogi okišeni trobojnicama pred
parobrod, koji kad se približio nasto grobna
tišina. No doskor je prekinu izmjerenici
urnebesni poklici, to bi čovjek kazao, da
su se sva sreća spojila u jedno, prožeta
istim čuvstvima. Kulminacija tog odu-
ševljenja nastade na jednom, kad se za-
čiju milozvučni glasovi naše hrv. himne,
i snažnih bratskih grla, naših istarskih
Hrvata i Hrvatica.

Zabave uza svu zabiljanost našeg mjesa-
ta naša braća ipak nadjoše.

Za uzdarje bratskom dočeku počasti
nas dramatično glazbeno druživo svojim
koncertom. Program bijaše biran, a zbor
nas naših Hrvatica svojim pjevanjem oso-
bito zadovolji. Pri čemu dakako ne zaostaše
niti ostali pjevaci i timburasi.

Veselje, koje je obuzelo sav kolik sa-
kupljeni narod pri odlazku, bijaše neopisivo.
Čim se parobrod stao odmicali, na-
stade golemo klijanje (dakako bez ikakve
protivnosti) pri čemu niti naša občina nije
zaostala sa gruvanjem svojih mužara, našlo
je izletnici odgovorile bacanjem vatrometra,
sto trajaše tako dugo dok parobrod bija-
še na vidiku.

Fr. Ce da te creska vlastela venecian-
skoga lava pozlati?

Jur. Aj bi boje storili, da daju oni beci
domaćim ubogem.

Fr. Ce mislis, da oni znaju ce je mizerija?

Jur. Da bi žnali, nebi onako benasto beci
na more hitali.

Fr. Ter nehitata svoje beci. Oni to i
delaju apostila kunita nam, ki ne do-
simo talijanske bragesi i klobuki.

Jur. Neka delaju despeti; ma kad počnu
njihove kani va more skakat, pasat
će ih voja do dispeti.

